

LIETUVIŲ KOVA DĖL ŽYDŲ LAISVĖS

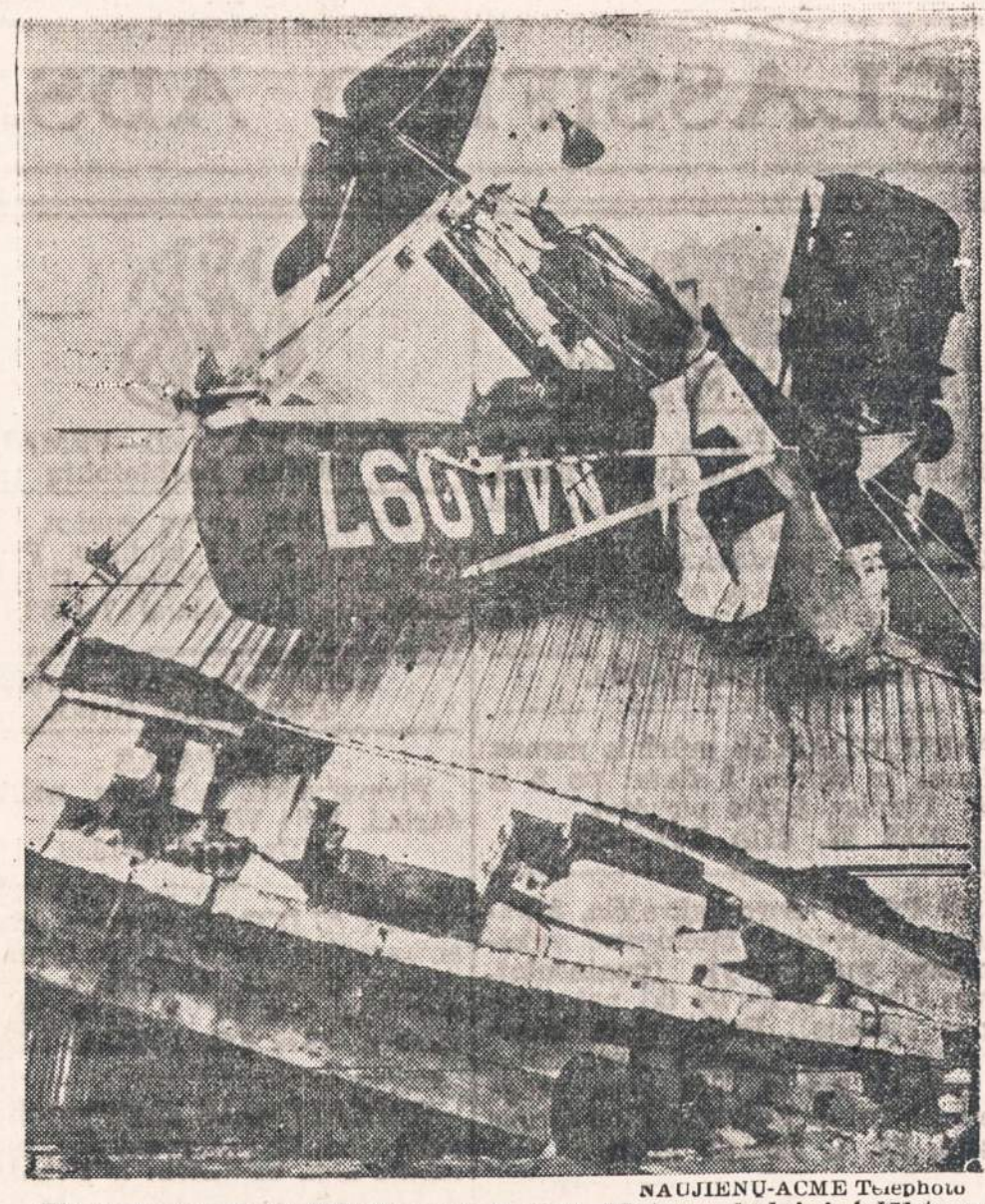
Tokia antraštė p. Juozas Šalna keliuose "Naujiečių" numeruose pateikė sąrašą lietuvių, kurie vokiečių okupacijos metu vienu ar kitu būdu slėpė žydus arba jiems padėjo išsprukti iš vokiečių nagų. Reikia tik stebėtis, kokių kruopštumu p. J. Šalna tą viską galėjo surinkti arba suregistruoti, ypač, kad tatai liečia ne vieną kurį miestą, bet visą Lietuvą. Gaila, kad man pačiam neteko matyti visų tų "Naujiečių" numerių, kuriuose buvo išspausdintas tas sąrašas, ypač neteko matyti to numerio, kuriame yra surašyti Kauno miesto žydų gelbėtojai, tada man būtų lengviau spręsti, ar p. J. Šalna pateiktas sąrašas yra pakankamai išsamus. Bet atsižvelgiant į kitų vietovių nurodymus, reikia manyti, kad p. J. Šalna straipsnyje nurodyti faktai vis dėlto yra objektyvūs ir gausingi.

Taigi šis klausimas turėtų būti ir toliau gvildenamas, nes tik tokiu būdu bus galima geriau įrodyti tų asmenų klaidingumą, kurie ir dabar kartais pabrėžia, kad žydų žudymas Lietuvoje 1941—1944 metais buvo inspiruotas ar palaikomas lietuvių. Man yra tekę ir anksčiau girdėti Vokietijoje, kad kai kurie žydai kaltinę lietuvius dėl tų visų žudynių, bet niekad nėra tekę su jokia Lietuvos žydu Vokietijoje susieiti ir šituo klausimu plačiau išsikalbėti. Ir tik emigruojant į Ameriką teko man pačiam su kai kuriais žydais susieiti ir šituo klausimu kiek pakalbėti. Ir aš iš tikrųjų nustebau ir įsitikinau, kad anksčiau kursavę gandai vis dėlto buvo teisybės pilni. Matyt, žydų spaudoje šis klausimas buvo gvildenamas nepalankia lietuviams kryptimi.

Mes negalime tuščiomis praleisti pro akis tokių dalykų, kuriais norima įrodyti, kad esą lietuvių buvę kalti už tai, kad žydai buvo šaudomi arba kankinami tose uždaroose stovyk-

lose, kurios paprastai buvo vadinamos "getomis". Kai kurie žydai šiandien praleidžia pro akis tą faktą, kad vokiečiams okupavus Lietuvą aukščiausiajai valdžiai Lietuvoje buvo ne lietuvių, bet okupantų vokiečių rankose. Taigi rodos ir paprasčiausiam žmogui turėtų būti aišku, kad tokiais atvejais vis atsakomybė arba kaltė turi būti primetama tam, kas turėjo tą aukščiausią valdžią. Panašiai ir dabar Lietuvoje už daromus visokius žudymus, smauginus bei trėminimus tenka kaltinti tik rusų aukščiausią valdžią. Žinoma, jei kas padeda tai aukščiausiai valdžiai visa tai daryti savo geru noru, yra taip pat kaltas. Bet išgamų juk kiekvienoj tautoj buvo ir yra. Ir jei vienas kitas lietuvis tada ėjo išvien su vokiečiais hitlerininkais, žinoma, ta kaltė krenta ir ant tų lietuvių, panašiai kaip yra kalti žydai arba visi kiti, kurie padeda dabar lietuvius žudyti arba tremti į tolimas Sibiro vietas. Tačiau dėl vieno kito negalima kaltinti visos tautos.

Norint matyti, ar lietuviai buvo kalti žydų žudyme ar ne, reikia imti 1919—1940 metų laikotarpį, kada Lietuvoje aukščiausiajai valdžiai buvo lietuvių rankose. Ir kodėl tada žydai neprotestavo ir nešaukė, kad esą žydai Lietuvoje žudomi? Tegul dar, pavyzdžiui, žydai paima to laikotarpio visus kitus kraštus ir atidžiai prisžiūri, kur žydų tautinės teisės buvo platesnės. Apskritai imant, nepriklausomybės metais Lietuvoje žydai buvo laikomi lojaliausiais žmonėmis ir su jais jokių kivirčių niekas neturėjo ir jie visi lygias bei vienodas teises turėjo su lietuvių. Žydai negali nusiskųsti, kad jie tada būtų buvę koku nors būdu engiami. Žydai, kaip ir lietuvių bei kiti, buvo visiškai ramūs ir dirbo taip pat Lietuvos naudai. Todėl niekad ir nekildavo įtarimo, kad žydai būtų pasiryžę sunaikinti Lietuvos nepriklausomybę.

Uraganas padarė didelius nuostolius. Motome keičivini lėktuva, vėjo užmesą ant sulaužyto hangaro. Uraganas atėmė gyvybę dviem žmonėm, apie šimtą sužeidė.

ti Lietuvos nepriklausomybės gyvavimą. Ir dabar tenka labai stebėtis, kas kai kuriems žydams įkalė į galvą tokias nesąmones, kad lietuviai vokiečių okupacijos metu buvę suorganizavę masines žydų žudynes. Jei prie tokių išvadų jie prieina, tad ateityje gali dar labiau padidėti vadinamųjų antisemitų skaičius. Į neseniai buvusį žydų žudymą Lietuvoje reikia žiūrėti objektingomis akimis, nes taip kaltinant lietuvius liks nepastebėti tikrieji kaltininkai vokiečiai hitlerininkai, kurie šiandien yra susisukę kitokius lizdus ir ramiai sauto tūno kaip niekadėjai. Norint surasti tikrus kaltininkus, reikia rimtai panagrinti tą padėį, kuri buvo 1941—1944m. laikotarpyje, ir arčiau prisžiūrėti, kieno rankose buvo tada Lietuvoje aukščiausiaji valdžia. Jei lietuviuos būtų buvę bet koks nusistatymas prieš žydus, tad jokių būdu nebūtų galėjęs susirasti toks gausingas žydų gelbėtojų skaičius, kuris yra pavaizduotas p. J. Šalnos pateiktame sąraše. Panašūs žydų gelbėjimo faktai vokiečių okupacijos metu gali būti dar žymiai papildyti ir kitų stebėtojų.

A. Kelmūtis.

Of Slates and Changes

Slate of nominations of candidates for office for election was presented at the August 24th meeting of the Lithuanian University Club.

The following nominations have been made. Balloting will

AR ŽINOTE KA RAŠO "KELEIVIS"

AR ŽINOTE, kodėl vieni ji giria, kiti keikia, bet visi mėgsta ji skaityti?

Net kunigai pasislėpė ji studijuoja, nors savo parapjonioms draudžia ji į rankas paimti.

"KELEIVIS" žmonės mėgsta dėl to, kad jis niekam nepataikauja ir nesibijo teisybės skelbti.

Žmonių mulkintojus ir spagavikus jįsi lupą be jokio pasigailėjimo.

Be to, jame rasie visokių patarimų, pamokinių, gražių eilių, idomių paveikslų ir žinių iš viso pasaulio.

Kainuoja tik \$3.00 metams. Adresas toks:

"KELEIVIS" 636 Broadway SO. BOSTON, MASS.

Daugiausia apie Kanadą ir Lietuvą žinių duoda nepartinė ir nesovinė—patriotinė

"NEPRIKLAUSOMA LIETUVA"

8-nių puslapių didelio formato savaitraštis, redaguojamas moderniškai, Lietuvos laikraščių pavyzdžiu, būdu.

KAINA: Visur užsienioje 3 doleriai 50 centų, Australijoje — 4 doleriai.

ADRESAS:

"Nepriklausoma Lietuva", 3A, Fourth Ave., Ville Lasalle, Montreal, Que., Canada.

Planavimas ir Taupymas daro žmogų laimingą. Pradėk taupyti nors po truputį kas savaitę. Pas mus jūsų sutaupos yra apdraustos Federal Savings and Loan Insurance Corp., iki \$5000.00 ir neša gerą dividendą. Duodame paskolas namams lengvais išsimokėjimais.

UNIVERSAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1739 So. Halsted St. Tel. HAYmarket 1-3377

Atdara kasdien nuo 9 ryto iki 5 vak. Trečiadi., nuo 9 ryto iki 12 diena. Ketvirtadi., nuo 9 ryto iki 8 vak. Šeštadi., nuo 9 ryto iki 12 pp.

Reassignment of all committees is to be made, with appointment of new Chairmen.

One of the committees to receive appointment of new chairman is the Cultural Treasures Committee. The chairman of this committee was Julie Allman, who is resigning due to other interests. Appointment of a new columnist for the L.U.C. weekly column feature is also to be made shortly.

Of Peasant Handcraft

The Cultural Treasures Committee wishes to conclude its announcements of various donations to the CULTURAL TREASURES COLLECTION received up to the end of the fiscal year, in this and subsequent columns. It is expected that all acknowledgments of articles will be concluded by the time of the September meeting, which will be held Sunday, Sept. 18, 1949, at 3:00 pm., at the University of Chicago campus, in the International House.

To Mrs. Nora Gugis, the Cultural Treasures Committee wishes to express deep gratitude for the donations of a superb museum piece, over 100 years old, which was placed at one time in the MUSEUM OF VILNIS on exhibit.

This donation consists of an exceptionally beautiful hand loomed, hand sewn apron, a splendid example of the best in weaving technique, design arrangement, and color adaptations.

This Woven Apron consists of a dark-green background,

characterized by alternating vertical bands of vari-colored arrows, geometrics, and honey-combed arrows (in white). Bands of 5 narrow rows of red motifs in honeycombed squares, octagons, stylized arrows and oblongs alternate.

The white motifs are the accent, the scarlet bands are predominant, and the soft hues of dove blue, leaf green, and bright fuchia are blending pattern. The colors are vivid and strong, unfaded by 100 years' time. Design is very close, and very detailed. A narrow band of grosgrain had been added as a sash to tie on the apron. Fabric is in good condition.

To Mrs. Nora Gugis, of Chicago, Illinois, many, many sincere thanks for this donation of a museum-piece of great authenticity and cultural significance, to the CULTURAL TREASURES COLLECTION.

Of Tolling Bells

To Mr. Liutas Grinius, of Chicago, Ill., the Cultural Treasures Committee expresses thanks for a donation of a beautiful "13" Wood Plaque (Circular), inscribed "Buv. Lietuvos Prezidentui Varpininkui Dr. K. Griniui, 12-17-1946, Augsburgo Lietuviai."

This plaque is sketched in green, ranging the palette of hues, from a deep sombre blue-green to a white-green like green fire. The center painting, exquisitely done in detail, shows a scene looking through the archway of a window set in blocks, from the Cathedral of Vilnius.

A tolling Liberty Bell predominates — and the angle is such one can almost hear the tolling. The Fort of Gediminas is in the foreground, edged with a thick forest of fir trees. Alongside the Fort, stands the Lithuanian Statue of Liberty, with Wings of Freedom raised in upward flight. A furled flag is in one arm, and shackles on the other.

The white-green moon outlines the statue in radiance as a halo, and bright stars dot the sky. The scene is sombre, majestic, beautiful.

Many warm and sincere thanks to Mr. Liutas Grinius for this donation of a Wooden

SAVE MONEY!

Namų Statymui Medžiagos

Iš Valdžios Išardytų Namų Medžiaga

Taipgi mūsų naujame Departmente

1x4 grindims lentos02 pėda
1x6 sheeting and siding .03 p.
2x404 pėda
2x607 pėda

DIDELIS PASIRINKIMAS DURŲ IR LANGŲ.

Stogams popieris, rolė \$2.00
Plaster board, kv. pėda .04½

Celotex, plywood, SHERWIN WILLIAMS MALEVA, VINIS IR INSULIACIJAI MEDŽIAGA.

Southwestern LUMBER CO.

7437 SO. WESTERN AVENUE
Grovehill 6-5656.

Atdara: pirmadienį ir ketvirtadienį nuo 8—3. Sekmadienį 10—2.

ANGLIS BIGANE & SONS ALIEJUS

★ ★ ★
3596 ARCHER AVE.
Lafayette 3-0600
★ ★ ★
Anglies Pečiai

REMKITE TUOS, KURIE GARSINASI "NAUJIEŅOSE"

Atviros Kojų Žaizdos Gali Būti Išgydytos

Kam kentėti ir nemiegoti per naktis, jei jus galima to išvengti. Fabrikat BORO CYL OINTMENT. Jos pagalbėje daugeliui žmonių BORO CYL OINTMENT pašalina skausmus, niežėjimą, deginimą ir pagelbsti gijimui. Taipgi vartojamas nuo ezema nudėgimų ir kitų odos ligų. Kaina \$1.50. Siųskite Money Orderj arba nuvykite į:

BORO CYL CO., 1241 NO. ASHLAND AVE. CHICAGO 22, ILLINOIS.

NAUJIEŅOS

PIRMAS IR DIDIAUSIAS LIETUVIŲ DIENRAŠTIS AMERIKOJ

NAUJIEŅOS visuose Amerikos miestuose ir užsienyje turi savo korespondentus ir nepaprastų gabumų rašytojus, žurnalistus.

NAUJIEŅOS duoda vėliausias, tikriausias ir geriausias pasaulines, nacionalines bei vietos žinias, straipsnius ir paveikslus.

NAUJIEŅOS talpina išvieftintųjų lietuvių šeimų, giminių bei pažįstamųjų paleškotimus ir jų atsisaukimus į savo tautiečius.

NAUJIEŅOS nemokamai spausdina lietuvių draugijų, klubų ir organizacijų pranešimus, atsisaukimus ir korespondencijas.

UŽSIRASYKITE NAUJIEŅAS ŠIANDIEN PAT.

Prenumerata: Amerikoje ir Kanadoje \$7.00, pusei metų \$3.50; Chicagoje \$9.00, pusei metų \$4.50; Užsieny \$10.00, pusei m. \$5.50.

NAUJIEŅOS

1739 So. Halsted Street Chicago 8, Ill.

PLANINGAS TAUPYMAS NEŠA GERĄ PELNĄ

MUTUAL FEDERAL SAVINGS

CHARTERED AND SUPERVISED BY THE UNITED STATES GOVERNMENT

2202 W. CERMAK ROAD CHICAGO 8, ILL. JOHN J. KAZANAUSKAS, President Phone: Virginia 7-7747

TAUPLYK NORS MAŽAI, BET REGULIARIAI

TAVERNA IR PAKETŲ STORAS

Wally's kempas

44th ST. IR S. MAPLEWOOD AVE. WALTER KLEMKA, Savininkas Vynas—Alus—Likeriai

TEL. VIRGINIA 7-8356

Pristatomė dykai. Jaunas lietuvis — lietuvių centre.

Naujos Dantų Plates PADARŲ EKSPERTAI TECHNIKAI

Naujus dirbtinius dantis padarome moksliskai Geriausias darbas ir medžiaga. Mes darome plokšteles tik pagal Illinois registruotų dantistų spaudas. Plokšteles pataisome ir periluojame greitai. Visas darbas garantuojamas.

CHICAGO DENTAL LABORATORY

1720 W. CHICAGO AVE.

CONRAD FOTOGRAFAS

Studija įrengta pirmos rūšies su moderniskomis užlaidomis ir Hollywood'o šviesomis. DARBAS garantuotas.

414 W. 63rd ST. Tel. EN. 4-5883-40

JOS. F. BUDRIK

Inc.

3241 So. Halsted Street, CHICAGO 8, ILL. Tel. CALumet 5-7237.

Didelė krautuvė: Namams rakan-dai, elektriniai šaldytuvai, skalbiamos mašinos, pečiai, dulkių valytuvai, karpetai, Television Setai, radio, lietuviški rekordai

ROYAL ARROW

ir JEWELRY

Visiems nuolaida ant radijų, television setų deimantų, laikrodžių iki 40 procentų.

Krautuvė atdara pirmadienio ir ketvirtadienio vakarais.

Budriko radio programos iš WCFL 1000 kil. Radio Stoties kas sekmdienio vakarą 5:30 P. M. Chicago's laiku.

ZOLĖS - ŠAKNYS

Pas mus visada galite gauti sekančių žolių ir šaknų, svarais, pusę svaro arba mažiau, ir prisiunčiame į namus.

Paragvaju Arbata, sv.....\$1.25
Medleva Žievės svaras.....\$1.50
Cemerėja Šaknys, svar. \$1.50
Valerijono Šaknys, svar. \$2.00
Pelynų Zolė, svaras.....\$2.00
Europos Ramunių Ziedai svaras\$2.50
Trukžolių, svaras\$3.00
Nervažolių Šaknys, sv.....\$5.00
Ginseng Šaknys dėl visos sveikatos ir jaunystės, svaras \$20.00

ALEXANDER'S CO.

414 W. Broadway SO. BOSTON 27, MASS.

SOPHIE BARCUS

RADIO VALANDA

17-4 METAI IS STOTIES W.G.E.S. 1390 C.

Kasdien nuo 8:45 val. ryto iki 9:30 val. ryto

Lietuviškos Vakaruškos kas pirmadienį (14-ti metai) nuo 7 v. iki 8 v. vakare

Išgirskite vėliausias žinias, muziką ir kitus idomius pranešimus.

REMKITE TUOS KURIE GARSINASI "NAUJIEŅOSE"

